GEEN PLAATS, TOCH GODS WEG

Lezen:
Lukas 2:1-7

Inleiding

Soms lijkt de wereldgeschiedenis door machtige mensen te worden bepaald. Een keizer geeft een bevel, bestuurders voeren het uit en gewone mensen moeten zich schikken. In Lukas 2 lezen we hoe een besluit van keizer Augustus Jozef en Maria op weg brengt naar Bethlehem. Op het eerste gezicht is dat vooral een administratieve gebeurtenis. Toch blijkt deze reis van grote betekenis te zijn.

Jozef en Maria komen in Bethlehem aan op het moment dat Maria haar Kind zal krijgen. Er is geen plaats voor hen in de herberg. Het Kind wordt geboren in eenvoudige omstandigheden en in een kribbe gelegd. Lukas beschrijft dit sober, zonder uitgebreide uitleg. Juist daardoor worden wij uitgenodigd om goed te letten op wat er gebeurt. Wie is dit Kind? Wat zegt deze geboorte over Gods weg? En wat vraagt dit gedeelte van u?

Bijbelstudie

Lukas begint met een besluit van keizer Augustus. Hij is de hoogste machthebber van zijn tijd en laat de bevolking beschrijven. Mensen moeten zich daarvoor naar hun eigen stad begeven. Een bevel uit Rome brengt dus beweging in het leven van talloze mensen. Ook Jozef moet op reis: vanuit Nazareth in Galilea naar Bethlehem in Judea.

Jozef gaat niet zomaar naar Bethlehem. Lukas noemt nadrukkelijk dat hij uit het huis en geslacht van David is. Bethlehem wordt bovendien de stad van David genoemd. Daarmee krijgt de plaats van de geboorte betekenis. Jozef en Maria komen niet toevallig op deze plek terecht. Door een bevel van de keizer heen wordt de weg naar Bethlehem geopend.

Dat is een belangrijk accent in dit gedeelte. Augustus lijkt de man te zijn die alles in beweging zet. Hij bepaalt dat de mensen zich moeten laten inschrijven. Toch blijkt zijn macht begrensd. Hij weet niet welke betekenis zijn bevel krijgt. Hij handelt vanuit zijn eigen bestuur en belangen, maar de gebeurtenis die daaruit voortkomt staat in een veel groter verband. De reis van Jozef en Maria leidt naar de geboorte van het Kind in Bethlehem.

Dat betekent niet dat de reis gemakkelijk was. Jozef moet vanuit Nazareth naar Judea. Maria gaat met hem mee terwijl zij zwanger is. Lukas vermeldt haar toestand kort en nuchter: zij is

ondertrouwd met Jozef en verwacht een Kind. De omstandigheden zijn niet comfortabel en waarschijnlijk ook niet overzichtelijk. Toch gaan zij op weg en laten zij zich inschrijven.

Daarin zien wij iets van gehoorzaamheid en verantwoordelijkheid. Zij proberen niet hun eigen weg te bepalen buiten de omstandigheden om. Zij gaan waarheen zij moeten gaan. Het gedeelte vertelt niet uitvoerig wat zij onderweg denken of voelen. Hun geloof wordt niet beschreven in grote woorden. Hun houding blijkt vooral uit hun handelen: zij gaan naar Bethlehem en blijven daar totdat de dagen van de geboorte vervuld zijn.

Wanneer zij in Bethlehem zijn, breekt het beslissende moment aan. Maria baart haar eerstgeboren Zoon. Lukas richt de aandacht op het Kind. Niet de keizer, niet de reis en ook niet de drukte van de registratie vormen het middelpunt. Het gaat om deze Zoon, Die geboren wordt.

Het woord “eerstgeboren” geeft aan dat dit Maria’s eerste Kind is. Tegelijk klinkt er iets door van bijzondere betekenis. Het Kind wordt niet beschreven als iemand die later misschien belangrijk zal worden. Zijn geboorte staat centraal in het verhaal. Alles wat eraan voorafging, brengt ons tot dit moment.

Toch is de manier waarop Hij ter wereld komt opvallend eenvoudig. Maria wikkelt Hem in doeken en legt Hem in een kribbe. Een kribbe is een plaats voor dieren en geen gewone wieg. De reden wordt erbij genoemd: er was geen plaats voor hen in de herberg. Lukas laat ons daarmee de omstandigheden zien zonder ze mooier te maken dan ze zijn. Er is geen geschikte ruimte, geen eerbetoon en geen zichtbare koninklijke waardigheid.

Dat maakt de tegenstelling scherp. De machtigste man van de bekende wereld geeft een bevel. Ondertussen wordt in een eenvoudige plaats een Kind geboren, zonder dat de wereld daarvan lijkt op te merken. De keizer heeft een paleis en invloed; dit Kind ligt in een kribbe. Wie alleen naar uiterlijke omstandigheden kijkt, zou kunnen denken dat de geboorte van weinig betekenis is. Lukas vraagt ons echter om anders te kijken.

De kribbe laat ook zien hoe kwetsbaar het begin van dit leven is. Een pasgeboren Kind is afhankelijk van de zorg van Zijn moeder. Hij wordt gewikkeld en neergelegd. In deze beschrijving klinkt geen afstandelijke grootheid, maar menselijke nabijheid. Het Kind komt werkelijk in ons bestaan binnen, onder gewone en moeilijke omstandigheden.

Tegelijk mogen wij niet te snel over de armoede en het ongemak heen stappen. “Geen plaats” is meer dan een sfeervol detail. Het betekent dat Jozef en Maria niet de ruimte krijgen die zij nodig hebben op het moment van de geboorte. Het Kind wordt geboren aan de rand van de samenleving, in omstandigheden waarin geen waardigheid lijkt te worden toegekend. Dat kan ons indringend aanspreken. Hoe beoordelen wij mensen? Kijken wij naar aanzien, comfort en plaats, of letten wij op wat werkelijk van waarde is?

Het gedeelte maakt ook duidelijk dat Gods handelen niet afhankelijk is van menselijke

erkenning. De geboorte vindt plaats, ook al is er geen grote belangstelling en geen passende omgeving. De omstandigheden lijken klein, maar het gebeuren zelf is groot. Wat mensen niet voorbereiden of begrijpen, kan toch de kern zijn van Gods weg.

Voor u kan dit gedeelte daarom een correctie zijn op de manier waarop u naar macht en succes kijkt. Augustus wordt genoemd omdat hij een bevel geeft, maar hij staat niet centraal. Jozef en Maria worden genoemd omdat zij op reis gaan, maar ook hun handelen is niet het eindpunt. De Zoon in de kribbe is het middelpunt. Alles wordt rondom Hem geordend.

Daarbij is er ook een persoonlijke vraag. Bent u bereid om te erkennen dat Gods weg anders kan lopen dan u verwacht? Soms wordt uw leven gestuurd door besluiten van anderen, door omstandigheden of door ontwikkelingen die u niet kunt beheersen. Dat kan onzekerheid en weerstand oproepen. Lukas 2 laat zien dat zulke gebeurtenissen niet buiten Gods leiding vallen, ook wanneer mensen die leiding niet zien.

De geboorte in Bethlehem nodigt bovendien uit tot verwondering. Niet omdat de omstandigheden indrukwekkend zijn, maar juist omdat Gods grote handelen zichtbaar wordt in eenvoud. Het Kind heeft geen plaats in de herberg, maar krijgt wel een plaats in het hart van dit verhaal. De vraag is niet alleen of u de geschiedenis kent. De vraag is ook of u dit Kind werkelijk wilt zien als het middelpunt van uw leven.

Vragen

1. Welke rol speelt het bevel van keizer Augustus in het verloop van de gebeurtenissen?
2. Waarom vermeldt Lukas dat Jozef uit het huis en geslacht van David kwam?
3. Wat valt u op aan de houding van Jozef en Maria tijdens deze gebeurtenissen?
4. Welke betekenis heeft het dat Maria haar eerstgeboren Zoon in een kribbe legt?
5. Wat leert de tegenstelling tussen Augustus en het Kind in de kribbe ons over menselijke macht?
6. Hoe spreekt de vermelding dat er geen plaats was in de herberg u persoonlijk aan?
7. Waarin kunt u moeite hebben met een weg die door omstandigheden of besluiten van anderen wordt bepaald?
8. Wat betekent het voor u dat Lukas de aandacht uiteindelijk richt op de geboren Zoon?